

20. Den unge kjæmpe.

En bondemand hadde en søn, som bare var en tomme lang, og han blev heller ikke større; for i mange aar vokste han ikke saa meget som et haarsbred. Engang vilde bonden gaa i marken og pløie, da sa den lille: «Far, jeg vil være med ut.» »Nei,« sa faren, »det er bedst du blir hjemme, der ute duer du ikke til noget, og jeg kunde desuten miste dig.« Da begyndte tommeliten at graate, og for at faa ro maatte faren ta ham med. Han puttet ham da i lommen, og da han var kommet ut paa marken, satte han ham i et furutræ. Mens han sat der, kom der ned fra berget en stor kjæmpe. »Ser du den store bussemand der,« sa faren og vilde skræmme den lille for at han skulde være rolig, »han kommer og tar dig.« Kjæmpen hadde lange ben, og da han hadde gjort nogen faa skridt, var han ved furuen, tok tommeliten op og gik avsted med ham. Faren stod der nu og kunde av skræk ikke si et eneste ord, han trodde han hadde mistet sit barn, og at han aldrig skulde faa se det mere.

Kjæmpen tok ham med sig, og han lot ham patte ved sit bryst, og tommeliten vokste og blev stor og sterk som en kjæmpe, og da to aar var gaat, tok den gamle ham med i skogen for at prøve ham, og sa: »Søk dig nu ut en pisk.« Da var gutten alt saa sterk, at han rev et ungt træ op med rot. Men kjæmpen tænkte, det maa bli bedre, og han tok ham atter med sig og lot ham endnu patte i to aar, og da han saa førte ham til skogen, rev han op et meget stort træ; men det var ikke nok for den gamle

kjæmpe, og han lot ham patte i to aar til; derpaa gik han med ham til skogen og sa: »Ta dig nu en ordentlig pisk.« Da rev gutten det tykkeste ekeetræ op av jorden, saa det knaket og det var bare en lek for ham. Da den gamle kjæmpe saa det, sa han: »Nu er det godt, nu er du utlært,« og han førte ham tilbake til den aker, hvor han hadde tat ham. Faren gik igjen og pløide, da den unge kjæmpe kom og sa: »Kan du se, far, hvor jeg er kommet mig, jeg er din søn;« da blev bonden ræd og sa: »Nei, du er ikke min søn, gaa din vei.« »Jo vist er jeg din søn, la mig engang pløie, jeg kan gjøre det likesaa godt som du.« »Nei, du er ikke min søn, og du kan heller ikke pløie, gaa bare din vei,« men da han var ræd for den store mand, slap han plogen og gik bort og satte sig et stykke derfra; da tok gutten styret og vilde pløie, og han trykket bare litt paa det med haanden, men trykket var saa sterkt, at plogen gik dypt ned i jorden. Dette kunde bonden ikke taale at se paa og han ropte til ham: »Hvis du vil pløie, maa du ikke trykke saa haardt, for det blir slet arbeide.« Men gutten spændte hestene fra og spændte sig selv for plogen og sa: »Gaa bare hjem far, og si til mor, at hun skal koke et dygtig fat mat, imens skal jeg pløie akeren.« Da gik bonden hjem og bestilte et dygtig fat mat hos sin kone, og hun kokte det ogsaa, men gutten pløide en stor aker ganske alene og derpaa spændte han sig ogsaa for harven og harvet hele stykket. Da han var færdig, gik han i skogen og rev op to ekeetrær, la dem paa nakken og paa hver ende la han en hest og en harv, og bar det altsammen hjem som en bundt straa. Da han kom hjem

til gaarden, kjendte moren ham ikke og spurte: »Hvem er den forfærdelig store mand?« Bonden sa: »Det er vor søn.« Hun sa: »Nei, vor søn er det slet ikke, saa stor en søn har vi aldrig hat, vor var bitte liten, gaa bare din vei, vi vil ikke vite av dig.« Men gutten tidde stille og gik med hestene ind i stalden, gav dem høi og havre og bragte alting i orden, og da han var færdig gik han ind i stuen, satte sig paa bænken og sa: »Mor, nu hadde jeg lyst til at faa noget mat, er den snart færdig?« Da svarte hun ja, for hun turde ikke si ham imot og bar ind to store, store fulde fat, som hun og hendes mand kunde ha nok av i 8 dager. Men han spiste alt op alene og spurte efter mere. »Nei,« sa moren, »det var alt hvad vi hadde.« »Det forslaar ikke stort, det var bare en mundfuld, jeg maa ha endda mere.« Da gik hun hen og satte en stor bryggekjel med en gris i over ilden, og da den var kokt, bar hun den ind. »Naa ja, det er dog en mundfuld,« sa han og spiste det altsammen op alene, men det var langt fra ikke nok. Da sa han: »Far, jeg ser nok, jeg ikke blir mæt hos dig, vil du skaffe mig en jernstav, som er saa sterk og tyk, at jeg ikke kan brække den av paa mit knæ, saa vil jeg igjen gaa min vei.« Da blev bonden glad, spændte sine to hester for vognen og kjørte til smeden og hentet en stav som var saa stor og tyk, at de to hester neppe kunde trække den. Men gutten tok den, satte den for knæet og knak! brak han den midt av som en bønnestang. Faren spændte fire hester for og hentet en stav som var saa stor og tyk, at de fire hester knapt kunde trække den. Den tok sønnen og knækket ogsaa den itu over knæet,

og sa: »Far, den kan ikke hjælpe mig, du maa spænde bedre for og hente mig en sterkere stav.« Da spændte faren 8 hester for og hentet en stav som var saa stor og tyk, at de 8 hester knapt kunde trække den. Da sønnen fik den, brak han vel et stykke av oventil, men han sa dog: »Jeg ser, far, du ikke kan skaffe mig nogen stav, og jeg vil derfor gaa min vei.«

Saa gik han og gav sig ut for en smedsvend. Han kom til en landsby og der bodde en smed, som var gjerrig og ikke undte noget menneske noget, men vilde selv ha alt. Han gik hen til ham i smedien og spurte, om han ikke behøvde en smed. »Jo,« sa smeden og saa paa ham og tænkte: »Det er en dygtig kar, han vil arbeide forsvarlig og fortjene sit brød.« »Hvor stor løn forlanger du?« »Løn vil jeg ikke ha,« sa han, »men hver 14de dag, naar de andre svender faar sin løn, saa vil jeg gi dig to slag, som du maa holde ut.« Dermed var den gjerrige vel tilfreds og tænkte at spare mange penger derved. Næste morgen skulde den fremmede svend først slaa fore, men da mesteren kommer med den gloende jernstang og han gjør det første slag, da flyver jernet i tusen stykker, og ambolten synker saa dypt i jorden, at de ikke kunde faa den op igjen. Da blev den gjerrige sint og sa: »Nei dig kan jeg ikke bruke, du slaar altfor grovt, hvad vil du ha for det ene slag?« Da sa han: »Jeg vil kun gi dig et ganske litet slag, ikke mer,« og nu løftet han foten og gav ham et spark, saa han fløi henover fire høilæs; derpaa tok han den tykkeste jernstang i smien som en stok i haanden og gik sin vei.

Da han var gaat et stykke, kom han til en amtmands gaard og spurte amtmanden, om han ikke behøvde en gaardskar. »Jo,« sa amtmanden, »han kunde nok behøve en slik, for han saa ut til at være en dygtig kar, som nok aarket et løft, og saa spurte han, hvormeget han vilde ha i løn om aaret. Dertil svarte han, at han ikke vilde ha nogen løn, men hvert aar vilde gi ham tre slag, som han maatte taale. Det var amtmanden vel fornøid med, for han var ogsaa slik en gjerrigper. Næste morgen skulde karene i skogen, og de andre var allerede oppe, mens han endnu laa i sengen. Da ropte en av dem til ham: »Staa nu op, nu er det paatide at vi kommer til skogen, og du maa følge med.« »Aa,« sa han mut, »gaa bare, jeg kommer saa likevel før tilbake end dere.« Da gik de til amtmanden og fortalte ham at gaardsgutten endnu laa i sengen og ikke vilde kjøre med til skogen. Amtmanden sa, at de skulde vække ham en gang til og be ham spænde hestene for. Men gaardskaren sa som før: »Gaa bare, jeg kommer saa likevel før dere.« Saa blev han endnu liggende i to timer, da stod han endelig op, men hentet sig først to skjepper erter paa stolpeboden, kokte dem og spiste dem i god ro, og da det var gjort, gik han og spændte hestene for og kjørte til skogen. Straks foran skogen var der en hulvei, som han maatte igjennem; først kjørte han vognen frem; derpaa lot han hestene holde stille, gik bak vognen og tok store trær som han la tvers over veien, saa der blev et stort gjerde, som ingen hest kunde komme igjennem. Da han nu kom til skogen, kjørte de andre ut av den med fulde vogner og vilde hjem, da

sa han til dem: »Kjør bare, jeg kommer dog før hjem end dere.« Men han kjørte bare et litet stykke ind i skogen og rev to av de allerstørste trær op av jorden, disse læsste han paa vognen, og saa vendte han om. Da han kom til gjerdet, stod de andre endnu der og kunde ikke komme igjennem; da sa han: »Der ser dere, hadde dere fulgt med mig, saa var dere kommet likesaa tidlig hjem og hadde desuten kunnet sove et par timer.« Nu vilde han kjøre til, men hans fire hester kunde ikke arbeide sig igjennem; da spændte han dem fra, la dem ovenpaa vognen, spændte sig selv for og trak alt igjennem, som om det hadde været en fjær. Da han var paa den anden side, sa han til de andre: »Kan dere nu se, at jeg kom før frem end dere,« og saa kjørte han avsted og de andre maatte bli igjen. Da han kom hjem i gaarden, tok han et trær i haanden, viste amtmanden det og sa: »Er det ikke et pent stykke favneved?« Da sa amtmanden til sin kone: »Karen er bra, om han end sover litt længe, er han allikevel kommet tilbake før de andre.«

Nu tjente han amtmanden i syv aar; da de var forbi, og de andre fik sin løn, sa han, at nu vilde han ogsaa gjerne ha sin løn. Men amtmanden var ræd for, at slagene skulde bli for drøie, og bad pent om at skjænke ham dem, han vilde hellere selv være gaardsgut, saa kunde han bli amtmand. »Nei,« sa han, »amtmand vil jeg ikke være, jeg er gaardsgut og vil være det, men jeg vil gi dig det vi er kommet overens om.« Amtmanden hadde gjerne git ham alt det han eide for at slippe, men det hjalp ikke, gutten sa nei til alt. Da visste amtmanden ikke noget raad

og bad om 14 dages henstand; den fik han ogsaa. Amtmanden kaldte alle sine skrivere sammen for at de kunde gi ham et godt raad; de betænkte sig længe, endelig sa de, at man maatte dræpe gutten. Amtmanden skulde la bringe store møllesten til brønden og derpaa befale gutten at stige ned og gjøre brønden ren, og naar han var kommet ned, skulde de kaste møllestenene i hodet paa ham. Dette raad syntes amtmanden godt om, og alting blev indrettet slik, at der blev sat store møllesten omkring brønden. Da nu gaardsgutten stod nede i brønden, rullet de stenene ned, og de faldt i vandet, saa det sprøit et høit op. Da trodde de sikkert at hodet var knust paa ham, men han ropte: »Jag dog hønsene bort fra brønden, de sparker i sanden der oppe og kaster det i øinene, saa jeg ikke kan se.« Da ropte amtmanden: »Hys, hys,« og lot som han jaget hønsene bort. Da nu gaardsgutten var færdig, steg han op og sa: »Se her, hvilket smukt halsbaand jeg har,« det var møllestenene som han bar om halsen. Da amtmanden saa dette, blev han igjen ræd; for gaardsgutten vilde nu gi ham sin løn, da bad han igjen om 14 dages henstand, og lot sine skrivere komme sammen; de gav ham endelig det raad, at han skulde sende gutten til den forheksede mølle og la ham male korn om natten, for derfra var endnu ikke noget menneske kommet levende ut den næste morgen. Dette syntes amtmanden godt om, og om kvelden sa han til ham, at han skulde reise til møllen med ti tønder korn og male det om natten, for de trængte det. Da gik gutten paa stabburet og tok fire tønder i den høire lomme, fire i den venstre og otte tok han i en sæk,

som han hang over skuldren, saa at halvdelen laa paa brystet og halvdelen paa ryggen, og slik gik han til den forheksede mølle. Men mølleren sa til ham, at om dagen kunde han godt male, men ikke om natten, for da var møllen forhekset, og der var endnu ikke gaat nogen derind, som ikke var fundet død den følgende morgen. Men gaardsgutten sa: »Jeg skal nok slaa mig igjennem, De kan bare gaa hen og lægge Dem paa Deres grønne øre.« Saa gik han ind i møllen og rystet kornet ut, og da klokken var paa slaget elleve, gik han ind i møllestuen og satte sig paa bænken. Da han hadde sittet en stund der, aapnet pludselig døren sig og der kom ind et stort, stort bord, og paa bordet stillet der sig vin og stek og mange gode spisevarer likesom av sig selv, for der var ingen som satte det frem. Derpaa rykket stolene frem, og dog var der ingen folk, men paa engang saa han fingre som haandterte med kniver og gaffer og la mat paa tallerknerne, men ellers kunde han ikke se noget. Nu var han sulten og saa maten og derfor satte han sig til bordet, spiste med og lot sig det smake godt. Men da han var mæt og de andre ogsaa hadde tømt sine fat, da hørte han tydelig at alle lysene blev blaast ut paa en gang, og da det nu var bælmørkt, saa fik han likesom et ørefiken i fjæset, da sa han: »Hvis jeg endnu faar et saadant til, saa gir jeg det tilbake med renter;« og da han nu fik et ditto, saa gav han et igjen som ikke var svakere. Slik gik det hele natten, han blev ikke forknyt og betalte ærlig med drøie slag, hvad han fik; ved daggry hørte alt op.

Da mølleren var staat op, vilde han se til ham, og han undret sig over, at han endnu levde. Da sa gaardsgutten: »Jeg har faat varme ørefikner, men jeg har betalt dem med likesaa varme, og desuten har jeg spist mig god og mæt.« Mølleren glædet sig og sa, at nu var møllen frelst, og han vilde gjerne gi ham mange penger til belønning. Men han sa: »Penger vil jeg ikke ha, jeg har nok allikevel.« Derpaa tok han sit mel paa ryggen, gik hjem og sa til amtmanden, at han hadde utrettet sit erende og nu vilde han ogsaa ha sin løn.

Da amtmanden hørte dette, blev han for alvor ræd og visste ikke sin arme raad; han gik op og ned i stuen saa sveddraapene trillet ham ned av panden. Saa lukket han vinduet op for at faa litt frisk luft, men førend han saa sig for, hadde gaardsgutten git ham et rap, saa han fløi gjennom vinduet ut i luften, stedse længer og længer, indtil ingen mere kunde se ham. Da sa gaardsgutten til amtmandens frue, at hun maatte ta det andet rap, men hun sa: »Ak nei! ak nei! jeg kan ikke holde det ut«, og saa lukket hun et vindu op, fordi sveden trillet hende ned av panden. Da gav han hende ogsaa et rap, saa at hun fløi ut meget høiere end manden, og denne ropte op til hende: »Kom ned til mig.« Men hun ropte: »Kom du op til mig, jeg kan ikke komme ned til dig;« saaledes svævet de i luften og den ene kunde ikke komme til den anden, og om de svæver der endnu, det vet jeg ikke, men den unge kjæmpe tok sin jernstav og gik sin vei.
